

INTERVIEW JASON DOOR MARTIN HOFMAN

John Arne Sæterøy werd in 1965 geboren in Noorwegen. Als twintiger zette hij zijn eerste stappen in het stripwereldje. Nu is hij wereldwijd bekend als Jason, de tekenaar van dierenfiguren die figureren in minimalistisch aandoende verhalen. Dialogen worden tot een minimum beperkt en de tekeningen zijn in een geheel eigen klare lijn-stijl. Daar heeft hij al meerdere Eisner Awards voor gewonnen. Zopas verscheen op de Franstalige markt zijn negentiende album *UN NORVÉGIEN VERS COMPOSTELLE*. Binnenkort volgt de Engelse vertaling *ON THE CAMINO*.

Het was moeilijk om in Noorwegen te overleven als striptekenaar, vandaar dat ik naar het buitenland verhuisd ben.”

Heb je ooit een interview gegeven dat in het Nederlands gepubliceerd werd?

JASON: “Ik denk het niet.”

Je hebt vroeger een tijdje in België gewoond.

JASON: “Dat is een twaalfal jaar geleden, toen ik een paar maanden in Luik gewoond heb, en daarna tien maanden in Brussel. Dat was omdat ik dichterbij de Frans-Belgische boekenmarkt wou wonen. Het was moeilijk om in Noorwegen te overleven als striptekenaar, vandaar dat ik naar het buitenland verhuisd ben.”

Waar woon je momenteel?

JASON: “In Montpellier.”

Woon je daar om dichterbij jouw Franse uitgever te wonen, of omdat je de streek van Montpellier interessant vindt?

JASON: “De reden waarom ik verhuisde was inderdaad om dichterbij mijn Franse uitgever te zijn. Maar ook omdat het huren of kopen van een appartement in Oslo heel duur is.

Ja, ik hou van het zuiden van Frankrijk. Het leven is er relaxed. En de winters zijn er niet zo hard als in Noorwegen.”

Wanneer kwam je tot het besef dat je striptekenaar zou worden?

JASON: “Als kind las ik strips, maar ik had totaal geen vermoeden dat ik later striptekenaar zou worden. Dat was toen gewoon niet mogelijk in Noorwegen.

Ik studeerde als late twintiger af aan het Nationale College van Kunst en Design in Oslo. Mijn plan was om als illustrator geld te verdienen en daarnaast als hobby strips te maken. Maar mijn carrière als illustrator kwam niet van de grond waarna ik me concentreerde op het maken van strips. Op die manier kon ik, langzaam aan, min of meer de nodige bestaansmiddelen verwerven.”

Hoe is jouw stripcarrière van start gegaan?

JASON: “Als zestienjarige begon ik cartoons en strips van één pagina te verkopen aan een Noors humoristisch

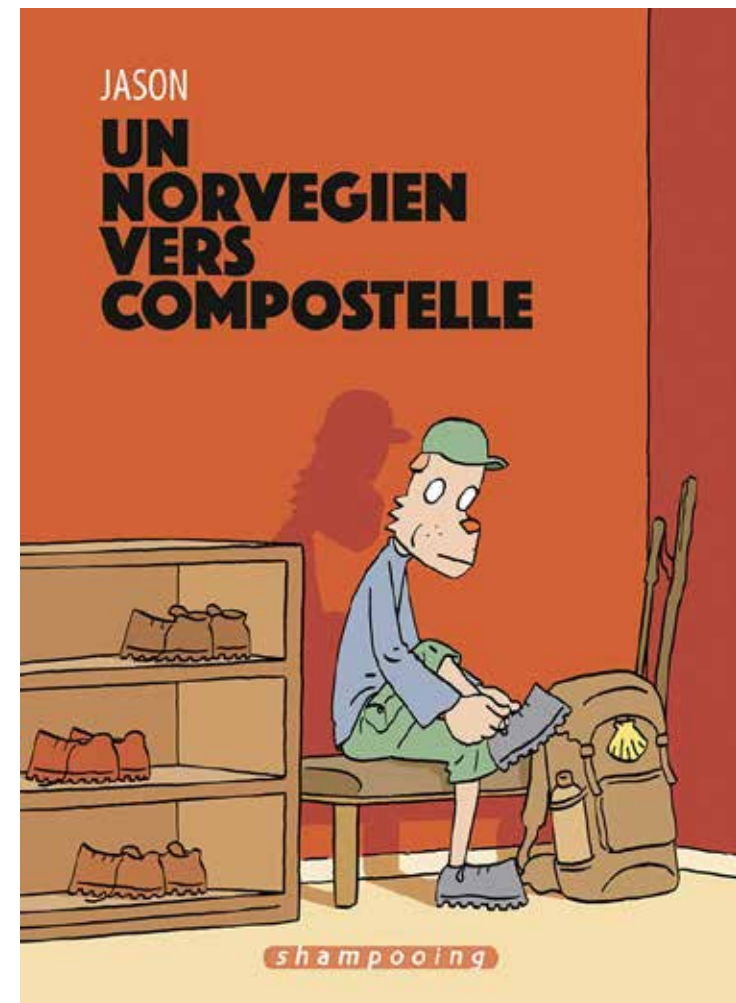
magazine. Op die manier verdiende ik wat geld terwijl ik op de hogeschool zat. Maar na een tijdje verdween dat magazine.

Toen ik later aan de kunstschool studeerde, ontmoette ik een aantal mensen die ook stripminded waren. We begonnen onze eigen stripverhalen uit te geven. Zelf maakte ik een stripreeks genaamd MJAU MJAU. Daar werden twaalf albums van gepubliceerd. De laatste twee albums vormden samen een verhaal, en werden later samengevoegd uitgegeven als het album THE IRON WAGON. De tien eerdere verhalen zijn opgenomen in mijn albums met oudere verhalen.”

In het begin tekende je menselijke figuren, maar vrij snel schakelde je over op dierlijke figuren. Waarom?

JASON: “Omdat ze beter pasten bij het type van verhalen dat ik wou vertellen. De dierlijke figuren zijn universeler en meer vatbaar voor interpretatie.”

Denk je in de toekomst steeds dierlijke personages te zullen tekenen?

UN NORVEGIEN VERS COMPOSTELLE, Jasons jongste album, verschenen bij Delcourt onder het label Shampooing.

JASON: “Ik zie geen reden om mijn stijl te veranderen. Bovendien kan ik me geen verhaal inbeelden dat niet zou kunnen werken met dierlijke figuren.”

Ik kan gelijk welk album dat ik gemaakt heb openslaan en tekeningen of verhaaltaferelen aanduiden waar ik niet tevreden over ben.

Zijn sommige van die dierlijke personages gebaseerd op mensen die je kent?

JASON: “Nee. Ik kijk niet naar mensen op een manier die ze zou verbinden met dierlijke personages. Soms baseer ik de figuren wel op personages in films, of bestaande mensen indien ze iconisch genoeg zijn zodat ze als dierlijke personages kunnen weergegeven worden, én ze tevens herkenbaar zijn voor het lezerspubliek. **Frida Kahlo** is een voorbeeld van een mens die ik als dierlijk personage getekend heb in een album.”

Vind je zelf dat de sfeer die je in jouw verhalen creëert soms overeenkomt met de teneur in de films van Ingmar Bergman?

JASON: “Dat weet ik niet. Misschien heerst er een donkere sfeer in sommige van mijn verhalen. Waarschijnlijk door de donkere winters. Maar de Finse regisseur **Aki Kaurismäki** is een grotere inspiratie voor mij dan Ingmar Bergman.

In sommige van jouw albums vinden gewelddadige

gebeurtenissen plaats. Vind je dat een essentiële inbreng in jouw verhalen?

JASON: “Geen idee. Het is niet iets waar ik over nadenk. Indien er geweld wordt gebruikt, hoop ik dat het niet alleen om het schokeffect gaat, en dat het een belangrijk item in het verhaal is.”

Hoe kwam je erbij om in jouw nieuwe album ON THE CAMINO over de pelgrimsweg naar Santiago De Compostela te vertellen?

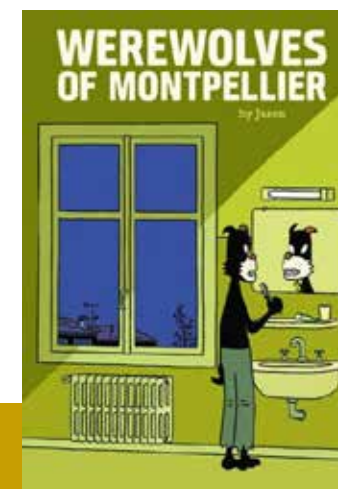
JASON: “Wel, ik werd vijftig jaar en wou dat op de een of andere manier markeren. Ik ontdekte het bestaan van de Camino-pelgrimstocht, en was van mening dat een wandeltocht van achthonderd kilometer louterend kon werken.

Ik had een schetsboek en een nota-boek meegenomen, en halfweg de tocht was ik er al van overtuigd dat ik er een goed boek over kon maken. Ik ben de tocht begonnen in Saint-Jean-Pied-de-Port vlakbij de Pyreneeën en ik heb de hele weg tot in Santiago gewandeld. Daarna ben ik nog doorgestapt tot in Finisterre.

Ja, ik heb me goed geamuseerd, ondanks de blaren en de bedparasieten. Ik ben geen christen, maar er is iets spiritueels aan wandelen in de natuur. En je komt heel veel mensen tegen met wie je interessante conversaties voert. Je bent weg van de televisie en het internet met hun constante overaanbod van informatie. Je krijgt tijd om na te denken.”

Heb je favoriete albums die je gemaakt hebt?

JASON: “Nee. Ik kan gelijk welk album dat ik gemaakt heb openslaan en tekeningen of verhaaltaferelen aanduiden waar ik niet tevreden over ben.

Ik improviseer het verhaal terwijl ik eraan werk. Ik schrijf geen volledig scenario.

WEREWOLVES OF MONTPELLIER is een album dat naar mijn mening langer mocht geweest zijn zodat de lezers de karakters beter zouden kunnen leren kennen. Maar ik ben blij met elke pagina in het boek.”

Kan je eens uitleggen hoe een verhaal tot stand komt?

JASON: “Ik improviseer het verhaal terwijl ik eraan werk. Ik schrijf geen volledig scenario. Soms heb ik ideeën voor bepaalde dialogen. Af en toe beraad ik me over gecompliceerde scènes. Meestal begin ik direct schetsmatig op de originele pagina te tekenen in potlood en daarna doe ik de inkt. Dikwijls zijn de achtergronden het laatste wat ik teken op de pagina's. Gewoonlijk werk ik aan meerdere platen tegelijk. Tien of twintig.”
Meestal werk ik vijf of zes uur per dag, maar er zijn perioden wanneer ik helemaal niet werk.”

Hoe lang duurt het voor je een album af hebt?

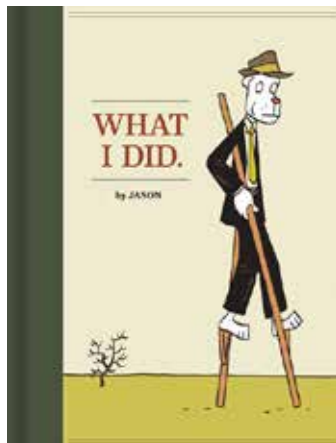
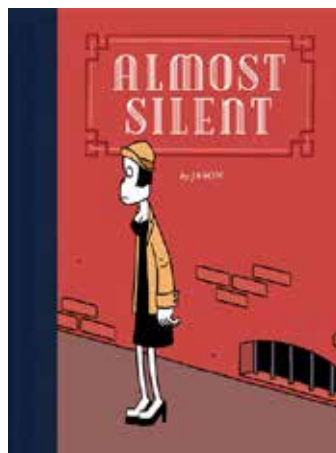
JASON: “Een album van 48 bladzijden duurt ongeveer zeven maanden. Een dikker boek, zoals LOST CAT OF ON THE CAMINO, duurt een jaar.”

Je hebt altijd zelf de scenario's van jouw albums geschreven, behalve voor het album The ISLE OF 100.000 GRAVES. Daarna schreef je weer alle verhalen zelf.

JASON: “Ik ontmoette scenarist **Fabien Vehlmann** op het stripfestival in Angoulême. Hij stelde me voor om samen een album te maken. Ik was nieuwsgierig hoe het werken met een scenarist zou verlopen, en het tekenen van piraten leek me wel leuk. Ik heb graag met Fabien samengewerkt, maar realiseerde me tijdens het tekenwerk dat het schrijven van dialogen en het verzinnen van een verhaal eigenlijk de dingen zijn die ik het liefst doe. Teken is het saaie gedeelte van het geheel.

Indien ik ooit zonder ideeën raak, zal ik misschien met een andere scenarist samenwerken.”

Er zijn enkele jaren geleden twee omnibussen uitgegeven: WHAT I DID, met drie albums, en ALMOST SILENT met vier albums. In ALMOST SILENT zijn de albums echter niet chronologisch, want WHY ARE YOU DOING THIS? en THE LEFT BANK GANG zijn er niet in opgenomen.

JASON: “In ALMOST SILENT zijn de albums wel degelijk chronologisch volgens de tijdstippen dat ik ze getekend heb. Die albums zijn destijds inderdaad in een andere volgorde uitgegeven.

Zowel WHY ARE YOU DOING THIS? als LEFT BANK GANG zijn albums van 48 bladzijden en op elke pagina staan er acht of negen tekeningen. Ik heb vijf van dergelijke albums gemaakt. Ik wil nog een zesde, finale album maken. Misschien kunnen ze dan later alle zes in een grote omnibus of twee kleinere omnibussen verschijnen.”

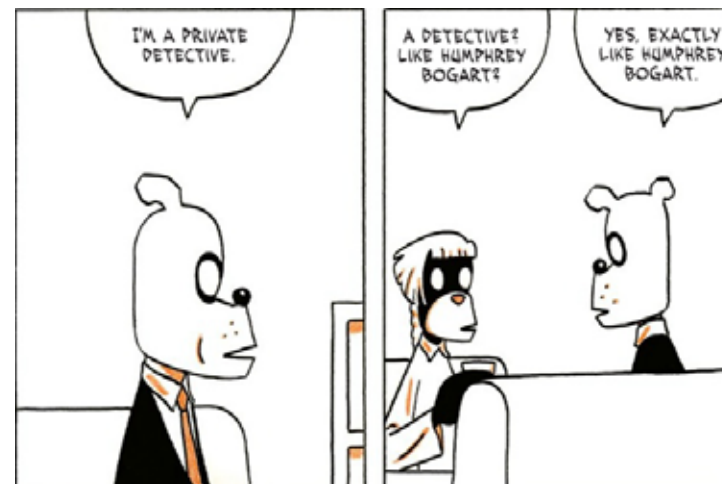
Sinds Low Moon zijn de meeste van jouw albums in hardcover, uitgezonderd het album WEREWOLVES OF MONTPELLIER dat in

softcover was.

JASON: “Uitgeverij **Fantagraphics** heeft die beslissingen gemaakt. Albums van 48 bladzijden zijn te kort om als hardcover te worden uitgegeven, terwijl de langere verhalen een hardcoveruitgave verdienen.”

THE LEFT BANK GANG was het eerste album dat in kleur verscheen, maar het volgende album THE LIVING AND THE DEAD was opnieuw in zwart-wit. Waarom?

JASON: “Die inkleuringen zijn niet door mij gemaakt, maar door inkleuder **Hubert**. Deze boeken zijn voor de Franse markt gemaakt en hadden inkleuring nodig. THE LIVING AND THE DEAD heb ik voor mijn Noorse uitgever gemaakt, en omdat het verhaal bein-

vloed is door stille films werkt het beter in zwart-wit.”

Hubert werkt met zachte kleuren.

Behalve in THE LAST MUSKETEER en THE ISLE OF 100.000 GRAVES, waar er expliciete inkleuring gebruikt wordt. Waarom dat verschil?

Sommige lezers hebben geen interesse in albums die in het kunstzinnige zwart-wit worden uitgegeven, dus wordt kleur een bepalende factor.

JASON: “In THE LAST MUSKETEER wou Hubert explicietere kleuren voor de gebeurtenissen die zich op Mars afspelen. Dat vond ik een goed idee van hem.

THE ISLE OF 100.000 GRAVES heeft ongeveer hetzelfde kleurenpalet. Meestal verkies ik echter zachte kleuren.”

Op welke manier denk je dat inkleuringen de sfeer van jouw verhalen beïnvloedt?

JASON: “Ik denk niet aan kleuren wanneer ik teken. Dat laat ik aan Hubert over.”

Beslis je zelf of een album al dan niet in kleur zal verschijnen?

JASON: “Ja. De Franse albums van 48 bladzijden worden altijd in kleur uitgegeven. Ik wou er eigenlijk een breder publiek mee bereiken. Sommige lezers hebben geen interesse in albums die in het kunstzinnige zwart-wit worden uitgegeven, dus wordt kleur een bepalende factor.”

Jouw recentste albums zijn eerst in het Frans verschenen, en daarna

pas in het Engels. Is dat zo gepland?

JASON: “Ik woon in Frankrijk en werk voor een Franse uitgever. Nadat ze in het Frans uitgegeven zijn, worden ze vertaald in het Engels.”

In 2011 werd in de Verenigde Staten het dunne magazine JASON CONQUERS AMERICA uitgegeven, met een korte bloemlezing van jouw werk.

JASON: “Ja, het was de bedoeling om door deze goedkope comic een staalkaart van mijn werk af te leveren. Omdat het weinig kostte in de stripspecialzaken kon het grote publiek deze comic gemakkelijk aankopen en mijn werk een kans geven.”

Hoe worden jouw albums ontvangen in Amerika?

JASON: “Fantagraphics blijft er voortdurend mijn werk uitgeven, dus ga ik ervan uit dat ze daar genoeg verkopen. De meeste Amerikaanse recensies van mijn boeken zijn positief. Wanneer ik er ga signeren, zeggen de mensen mij dat ze van mijn werk houden.”

Sommige albums zijn uitverkocht. Worden deze herdrukt?

JASON: “Daar beslist Fantagraphics over. Ik weet dat LOST CAT wordt herdrukt, dat zal deze lente gebeuren. Ook die andere boeken zullen op het gepaste moment herdrukt worden.”

Oefen je nog andere beroepsactiviteiten uit, behalve tekenen?

JASON: “Weinig. Ik doe een beetje illustratiewerk, een of twee keer per jaar, wanneer iemand mij daarvoor vraagt.”

Wie zijn jouw favoriete stripauteurs?

JASON: “Dan Clowes, Chris Ware, Chester Brown, Joe Matt, Julie Doucet, Jim Woodring, David B, Lewis Trondheim, Christophe Blain. En natuurlijk hou ik van de oude klassiekers zoals KUIFJE en PEANUTS.”

Wat vind je van de Noorse stripscene?

JASON: “Wel, ik woon nu al acht of negen jaar in Frankrijk, dus ik kom niet veel meer in contact met Noorse

strips. Ik volg niet echt meer wat er daar wordt uitgegeven.

Ik weet dat er een nieuwe generatie is, jonge mensen die begonnen zijn in de stripwereld. Daar zijn verschillende goede auteurs bij die het verdienen om in het Engels vertaald te worden. Bij sommigen van hen is dat reeds het geval, zoals de graphic novel over **Munch** door **Steffen Kverneland**.”

En hoe beschouw je de Scandinavische stripmarkt?

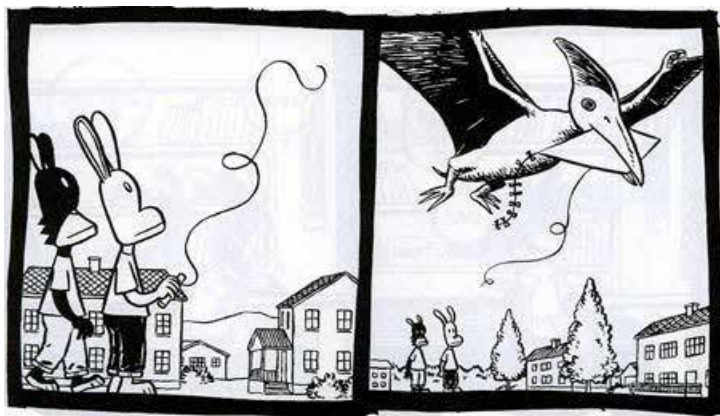
JASON: “De Scandinavische landen hebben elk maar vijf tot tien miljoen inwoners. En we kunnen elkaars taal lezen. Dus is het belangrijk om samen te werken. Bovendien hebben we gedeeltelijk een gezamenlijke culturele geschiedenis waarmee we kunnen relateren.

Misschien bestaat er een bepaalde

Scandinavische kwaliteit, maar dat is gemakkelijker vast te stellen door iemand die buiten onze grenzen woont.”

Ga je vaak signeren op stripbeurzen?

JASON: “Naar Angoulême ben ik verschillende keren geweest, eveneens naar Saint-Malo. Gewoonlijk ga ik in de lente naar de stripbeurs van Barcelona in Spanje en naar de Oslo Comics Expo in Noorwegen. Ik ben ook al naar Amerikaanse stripbeurzen geweest, namelijk ComiCon in San Diego, MoCCA in New York, en Small Press Expo in Maryland, maar dat is al een aantal jaren geleden. Naar het Toronto Comic Arts Festival in Canada ben ik ook al geweest, en in mei ga ik daar weer naartoe.”

Ben je momenteel aan een nieuw album aan het werken?

JASON: “Ik werk nu aan twee verschillende verhalen, maar een titel heb ik nog niet. We zullen zien of beide verhalen kunnen samenwerken in één boek. Een publicatiedatum is nog niet bepaald.”

In welke talen is jouw werk verschenen?

JASON: “In het Noors, Frans, Engels en Spaans. En in nog zeven of acht andere talen.”

Ga je in de nabije toekomst signeren in België of Nederland?

JASON: “Daar is niets voor gepland. Het is aan de organisatoren van die stripbeurzen om me te inviteren.”

Liever vroeger dan later, Jason.